

METODOLOGIJA

BONITETNA OCJENA

Bonitetna ocjena služi za brzu ocjenu kompanije i njezine stabilnosti. Bonitetna ocjena će takođe okvirno predvidjeti buduće poslovanje kompanije i dati nam uvid u to kolika je vjerojatnost da će određena kompanija u budućnosti biti u stečaju ili blokadi računa.

Dubinska bonitetna ocjena je detaljni uvid u poslovanje kompanije, gdje možemo vidjeti poslovne performanske za svaki pokazatelj, koji je osnova za rezultat bonitetne ocjene.

S kompanijma koje imaju većinu pokazatelja u crvenom dijelu tablice moramo poslovati vrlo oprezno, dok kompanije koje imaju većinu u zelenom dijelu ne predstavljaju rizik u poslovanju.

Bonitetna ocjena se izračunava jednom godišnje i to na osnovi bonitetne ocjene prehodne godine i formule sastavljene od pokazatelja poslovanja kompanije. Bonitetna ocjena je podijeljena na pet razreda:

OCJENA	CompanyWall business	MOODY'S	S&P Global	FitchRatings
Prime	AAA	Aaa	AAA	AAA
	AA+	Aa1	AA+	AA+
Visoka	AA	Aa2	AA	AA
	AA-	Aa3	AA-	AA-
Više srednja	AA--	A1	A+	A+
	A+	A2	A	A
	A	A3	A-	A-
Niža srednja	A-	Baa1	BBB+	BBB+
	A--	Baa2	BBB	BBB
	A---	Baa3	BBB-	BBB-
Spekulativno	BBB+	Ba1	BB+	BB+
	BBB	Ba2	BB	BB
	BBB-	Ba3	BB-	BB-
Veoma spekulativno	B+	B1	B+	B+
	B	B2	B	B
	B-	B3	B-	B-
Veoma visok rizik	CCC	Caa1	CCC+	CCC
	CC	Caa2	CCC	
	C	Caa3	CCC-	
Obrisani	D	Ca	CC	CC
		C	C	C
Nema ocjenu	/	/	D	D

RIZIČNO POSLOVANJE

Postupak dodjele bonitetne ocjene uključuje međusobni izračun pokazatelja i kategorizaciju rezultata i financijske ocjene. Prilikom izračuna koristimo najvažnije skupine pokazatelja a to su pokazatelji likvidnosti i pokazatelji uspješnosti. Iz svake skupine pokazatelja koristimo one koji su najreprezentativniji.

Bonitetna ocjena prilagođena je veličini kompanije, broju zaposlenih i razini godišnjeg prometa, u odnosu na kompanije sa sličnim djelatnostima. Bonitetnu ocjenu dodjeljuju samo subjekti koji imaju izračunate sve pokazatelje. Oni za koje je nemoguće izračunati određeni pokazatelj potreban za izračun bonitetne ocjene, isti se neće dodjeljivati.

Bonitetna ocjena služi za brzu ocjenu kompanija i njegove stabilnosti. Bonitetna ocjena će takođe okvirno predvidjeti buduće poslovanje kompanije, te nam daje uvid kolika je vjerojatnost da će određena kompanija u budućnosti u stečaju ili blokadi računa.

OCJENE VISOKE STABILNOSTI

AAA

Maksimalna sigurnost poslovanja

Bonitetna ocjena **AAA** predstavlja najviši bonitetni rejting koji se dodjeljuje kompanijama sa izuzetno stabilnim financijama i gotovo bez rizika. Ova ocjena označava minimalni financijski rizik, iznimnu kreditnu sposobnost i visoku likvidnost.

Kompanije sa ovom ocjenom uredno ispunjavaju sve obveze prema dobavljačima, zaposlenicima i državi.

Imaju stabilne prihode i nisku zaduženost. Smatraju se potpuno pouzdanim poslovnim partnerima, gotovo bez rizika od financijskih problema ili nesolventnosti.

Ovu ocjenu najčešće postižu velike i uspješne kompanije sa dugom tradicijom poslovanja i izvrsnim financijskim pokazateljima.

AA+

Visoka stabilnost i pouzdanost

Bonitetna ocjena **AA+** dodjeljuje se kompanijama sa izuzetnom financijskom snagom i vrlo niskim kreditnim rizikom. Ove kompanije imaju visok nivo solventnosti, redovito podmiruju obaveze i posluju stabilno.

Iako mogu biti izložene određenim tržišnim promjenama, njihova financijska pozicija omogućava im da se uspješno prilagode i održavaju stabilnost na duže staze. Smatraju se pouzdanim partnerima za sigurne i dugoročne poslovne odnose.

AA

Stabilnost i pouzdanost

Bonitetna ocjena **AA** označava kompanije sa vrlo visokim bonitetom i stabilnim poslovanjem. Ove kompanije imaju snažnu financijsku poziciju, dobro upravljaju obavezama i ostvaruju konstantan rast.

Iako postoji mali rizik u poslovanju, on je zanemariv u odnosu na sigurnost i pouzdanost koje nude. **AA** kompanije su među najboljima u svojoj industriji i predstavljaju izvrstan izbor za dugoročne poslovne odnose.

AA-

Stabilnost uz minimalne faktore rizika

Bonitetna ocjena **AA-** pokazuje visok stepen finansijske stabilnosti i pouzdanosti kompanije, ali s blagim povećanim rizikom u odnosu na više bonitetne razrede.

Ove kompanije posluju stabilno i bez ozbiljnih finansijskih poteškoća, ali mogu imati određene faktore, poput povremenih oscilacija u prihodima ili nešto većih dugovanja, koji ih svrstavaju u ovu kategoriju.

Ipak, **AA-** ocjena i dalje označava pouzdan poslovni subjekt sa dobrom solventnošću i sposobnošću izmirenja obaveza, što ih čini kvalitetnim partnerom za dugoročnu saradnju.

AA--

Stabilno poslovanje uz blago povećan rizik

Bonitetna ocjena **AA--** označava visok stepen finansijske stabilnosti uz blago povećan rizik u odnosu na više bonitetne razrede. Ova ocjena ukazuje na sposobnost urednog izmirenja obaveza, ali uz mogućnost povremenih oscilacija u prihodima ili veću ovisnost o tržišnim kretanjima.

Iako postoji određeni nivo rizika, bonitetna ocjena **AA--** i dalje označava solidan poslovni subjekt sa dobrim kreditnim kapacitetom, koji predstavlja relativno siguran izbor za poslovnu saradnju.

A+

Siguran i stabilan poslovni partner, nizak kreditni rizik.

Bonitetna ocjena **A+** označava stabilnost i nizak kreditni rizik. Kompanije sa ovom ocjenom imaju solidne finansijske pokazatelje i uredno izmiruju obaveze, što ih čini pouzdanim partnerima za dugoročnu saradnju.

Iako ova ocjena nije među najvišima, ona i dalje ukazuje na visok stepen sigurnosti, pri čemu se manji rizici mogu vezivati za faktore poput faze rasta ili tržišnih izazova. U cjelini, bonitetna ocjena **A+** odražava finansijsku stabilnost i sposobnost prilagođavanja promjenama, čime se osigurava siguran poslovni tok.

A

Stabilno poslovanje uz umjeren rizik

Bonitetna ocjena **A** označava stabilno poslovanje uz umjeren rizik. Subjekti sa ovom ocjenom imaju solidnu finansijsku poziciju i uredno izmiruju obaveze, ali mogu biti podložni manjim oscilacijama u prihodima ili ovisnosti o tržišnim kretanjima.

Iako postoji nešto veći rizik u odnosu na više bonitetne razrede, njihova dugoročna solventnost nije ugrožena.

Bonitetna ocjena **A** ukazuje na kompaniju koja je pouzdan poslovni partner i koja ima dobre preduslove za daljnji rast i razvoj, uz sposobnost prilagođavanja izazovima tržišta.

A-

Stabilno poslovanje uz određene faktore rizika

Bonitetna ocjena **A-** označava stabilno poslovanje, ali uz prisutnost određenih faktora rizika. Subjekti sa ovom ocjenom imaju dobru likvidnost i sposobnost izmirenja obaveza, ali mogu se suočavati sa povremenim finansijskim oscilacijama ili izazovima u poslovanju.

Iako je njihova finansijska stabilnost na visokom nivou, određeni faktori mogu utjecati na dugoročnu sigurnost.

Bonitetna ocjena **A-** potvrđuje da je kompanija pouzdan poslovni partner, ali ukazuje na potrebu za pažljivijim praćenjem finansijskih pokazatelja u budućnosti.

A--**Stabilno poslovanje uz izraženije finansijske oscilacije**

Bonitetna ocjena **A--** ukazuje na finansijski stabilne subjekte koji i dalje spadaju u pouzdane poslovne partnere, ali sa nešto izraženijim oscilacijama u prihodima i višim stepenom rizika u odnosu na bolje ocijenjene kompanije.

Iako redovito izmiruju svoje obaveze, mogu biti podložni tržišnim promjenama ili imati veću zaduženost. Ova ocjena ne znači da kompanija nije siguran partner, već da je prije dugoročne saradnje potrebno detaljnije analizirati njezino poslovanje.

A---**Stabilnost uz povećane finansijske rizike**

Bonitetna ocjena **A---** označava kompanije koje i dalje posluju stabilno, ali se suočavaju sa povećanim finansijskim rizicima. Moguće su veće oscilacije u prihodima, povremeni problemi s likvidnošću ili izraženija ovisnost o tržišnim promjenama.

Iako se ove kompanije ne nalaze u visoko rizičnoj zoni, njihova finansijska situacija zahtijeva pažljivije praćenje.

Prije ulaska u poslovnu saradnju, preporučuje se dodatna analiza kako bi se procijenili potencijalni izazovi i rizici.

OCJENE UMJERENE STABILNOSTI**BBB+****Stabilnost s potencijalnim rizicima**

Bonitetna ocjena **BBB+** označava kompanije koje posluju stabilno, ali su izložene određenim finansijskim i tržišnim rizicima. Njihova sposobnost prilagođavanja ekonomskim promjenama i izazovima u industriji ključna je za dugoročnu održivost.

Iako su ove kompanije pouzdani poslovni partneri, moguće su povremene oscilacije u prihodima, povećana osjetljivost na ekonomske promjene ili ovisnost o klijentima i tržišnim uvjetima.

U poslovnim odnosima sa takvim kompanijama, važno je biti svjestan promjenjivih okolnosti i prilagodljivosti ovih kompanija na tržište, što ih čini stabilnim, ali podložnim određenim rizicima, pa je neophodno sagledati moguće izazove u njihovom poslovanju.

BBB**Stabilno poslovanje uz veće oscilacije**

Bonitetna ocjena **BBB** označava kompanije koje posluju stabilno, ali se mogu suočiti sa većim oscilacijama u prihodima i izazovima u održavanju finansijske ravnoteže.

Iako su i dalje pouzdani poslovni partneri, ove kompanije nisu imune na ekonomske i tržišne promjene. Njihova likvidnost može biti podložna većim fluktuacijama, a dugoročna stabilnost ovisi o sposobnosti prilagođavanja konkurenciji i promjenama u industriji.

Kompanije sa ovom ocjenom redovito izmiruju svoje obaveze, ali njihova finansijska situacija može varirati u zavisnosti od vanjskih faktora. Predugoj poslovnoj suradnji, preporučuje se dodatna procjena finansijske stabilnosti kompanije i mogućnosti rasta kako bi poslovanje bilo sigurnije.

BBB-

Stabilnost uz veće rizike

Bonitetna ocjena **BBB-** označava kompanije koje posluju stabilno, ali uz povećane financijske i tržišne rizike.

Ove kompanije imaju solidnu likvidnost i sposobnost izmirenja obaveza, ali njihov poslovni rad može biti ugrožen promjenama na tržištu, ekonomskim krizama ili problemima specifičnim za industriju. Iako su u mogućnosti da se oporave od kratkoročnih poteškoća, dugoročna održivost može biti nesigurna.

BBB- ocjena zahtijeva pažljivije praćenje i procjenu sposobnosti ovih kompanije da se prilagode promjenama u okruženju. Prilikom poslovanja sa kompanijama sa ovom ocjenom, preporučuje se dodatna opreznost i kontinuirano praćenje njihovih financijskih performansi kako bi se osigurala stabilnost poslovanja i minimizirali potencijalni rizici.

B+

Povećan rizik, ali uz mogućnost oporavka

Bonitetna ocjena **B+** označava kompanije sa slabijom financijskom stabilnošću i povećanim rizikom u poslovanju. Njihova likvidnost može biti nestabilna, a sposobnost izmirenja obaveza ograničena.

Ove kompanije su često u procesu oporavka ili restrukturiranja, što ih čini podložnim prihodovnim oscilacijama i neizvjesnosti.

Iako postoji potencijal za poboljšanje, suradnja sa kompanijama ovog ranga zahtijeva oprez i stalno praćenje financijske situacije.

B

Povećan rizik, potrebna opreznost

Bonitetna ocjena **B** označava kompanije koje se suočavaju sa značajnim poslovnim izazovima i financijskim rizicima.

Njihova stabilnost može biti ugrožena čestim oscilacijama u prihodima, problemima sa likvidnošću i poteškoćama u izmirivanju financijskih obaveza, što ih čini rizičnim poslovnim partnerima.

Iako postoji mogućnost oporavka, suradnja sa ovim kompanijama zahtijeva detaljnu analizu financijskog stanja i prilagodbu poslovne strategije, jer kompanije koje nose bonitetnu ocjenu **B** često nisu u mogućnosti da izbjegnu krizne situacije, a ulaganje ili suradnja sa njima može dovesti do neizvjesnosti u poslovnim odnosima.

B-

Visok rizik, tvrtke suočene s ozbiljnim izazovima

Bonitetna ocjena **B-** označava kompanije sa ozbiljnim financijskim poteškoćama i visokim rizikom poslovanja.

Njihova likvidnost i sposobnost izmirenja obaveza su ozbiljno ugroženi, a poslovanje je podložno velikim oscilacijama u prihodima. Ove kompanije se često nalaze u procesu restrukturiranja ili sanacije, što dodatno povećava neizvjesnost u poslovanju.

Iako postoji potencijal za oporavak, suradnja sa kompanijama sa **B-** ocjenom nosi visok nivo rizika i zahtijeva stalno praćenje financijskog stanja, uz spremnost na brzo reagiranje u slučaju dodatnih problema.

OCENE VISOKOG RIZIKA

CCC

Visok rizik, neizvjesna budućnost

Bonitetna ocjena **CCC** označava kompanije koje se nalaze u ozbiljnim finansijskim poteškoćama i pod velikim su rizikom od stečaja. Njihova sposobnost da izmiruju obaveze je značajno narušena, a nastavak poslovanja ovisi o hitnim finansijskim rješenjima ili restrukturiranju.

Ove kompanije često imaju visok nivo zaduženosti, probleme sa likvidnošću i kašnjenja u plaćanjima. Mogu biti suočene sa prinudnim naplatama, sudskim postupcima ili drugim pritiscima koji ugrožavaju njihovu stabilnost.

Saradnja sa kompanijama sa ovom ocjenom nosi izuzetno visok rizik, jer njihova budućnost nije sigurna. Prije bilo kakvog poslovnog angažmana, neophodno je detaljno analizirati finansijsko stanje kompanije i poduzeti sve mjere zaštite kako bi se izbjegli potencijalni gubici.

CC

Kritična finansijska situacija, ozbiljan rizik od stečaja

Bonitetna ocjena **CC** označava kompanije koje se nalaze u izuzetno rizičnoj situaciji, suočavaju se sa ozbiljnim finansijskim problemima i imaju visok rizik od stečaja ili likvidacije. Sposobnost podmirenja obaveza je značajno ugrožena, a opstanak kompanije u narednom periodu je vrlo neizvjestan.

Saradnja sa kompanijama koje su ocijenjene sa **CC** nosi veliki poslovni rizik, te je neophodno pažljivo razmotriti sve faktore prije nego što se odluči na bilo koji poslovni angažman, jer postoji velika vjerojatnost da te kompanije neće opstati u narednom periodu.

C

Kritična finansijska situacija

Bonitetna ocjena **C** označava kritičnu finansijsku situaciju. Kompanije sa ovom ocjenom imaju ozbiljne poteškoće u izmirenju obaveza, a stečaj ili likvidacija su gotovo neizbježni u bliskoj budućnosti.

Kompanije sa bonitetnom ocjenom **C** imaju minimalne šanse da opstanu, a svaka saradnja sa tim kompanijama nosi veliki rizik od ozbiljnih finansijskih gubitaka.

Ako se ipak razmatra poslovni odnos, nužno je temeljito ispitati situaciju i poduzeti sve potrebne mjere zaštite.

NEPREGLEDNA FINANSIJSKA SLIKA ILI BRISANJE

D

Izbrisana preduzeća

Oznaka D se dodjeljuje preduzećima koja su izbrisana i koja više neće poslovati.

/

Nema bonitetnu ocjenu

Nepoznat finansijski profil

Kompanija bez bonitetne ocjene može biti nova, poslovno neaktivna ili nema dostupne finansijske izvještaje. Zbog toga je njezina pouzdanost nejasna.

Prije saradnje, važno je prikupiti više informacija i pažljivo procijeniti potencijalne rizike.

Metodologija izračunavanja bonitetne ocjene

Statični dio ocjene se izračunava jednom godišnje prilikom predaje finansijskih izvještaja, a oni se sastoje od sljedećih pokazatelja:

1. Omjer likvidnosti

Omjer likvidnosti predstavlja sposobnost poduzeća da izmiri svoje obaveze u roku.

Omjer tekuće likvidnosti mjeri sposobnost poduzeća da izmiri obaveze kada one dospiju.

Omjer likvidnosti računa se po formuli:

opći omjer likvidnosti = zalihe + potraživanja + gotovina / tekuće obaveze.

Omjer likvidnosti podrazumijeva:

$$\text{Omjer tekuće likvidnosti} = \frac{\text{Obrtna imovina}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

$$\text{Omjer reducirane likvidnosti} = \frac{\text{Monetarna Aktiva}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

2. Omjer solventnosti

Omjer solventnosti ili omjer finansijske strukture pokazuje likvidnost na duži rok.

Za ocjenjivanje dugoročne finansijske pozicije poduzeća koriste se sljedeći omjeri:

omjer zaduženosti i omjer kapitala u odnosu na sredstva.

Pod ovim se podrazumijeva:

$$\text{Omjer pokrića stalne imovine} = \frac{\text{Kapital}}{\text{Stalna imovina}}$$

$$\text{Omjer pokrića realne imovine} = \frac{\text{Dugoročni kapital}}{\text{Realna aktiva}}$$

$$\text{Omjer pokrića zaliha NOK – om} = \frac{\text{NOK}}{\text{Zalihe + AVR}}$$

$$\text{Omjer pokrića obrtne imovine NOK – om} = \frac{\text{NOK}}{\text{Obrtna imovina}}$$

$$\text{Omjer zaduženosi} = \frac{\text{Ukupne obaveze}}{\text{Kapital}}$$

$$\text{Omjer pokrića kamata zaradom} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Plaćene kamate}}$$

3. Omjer efikasnosti

Omjer efikasnosti ili aktivnosti pokazuje tokove nabavnog i prodajnog procesa.

Najvažniji pokazatelji ovog tipa su omjer obrta kupaca (potraživanja), omjer obrta dobavljača (dugovanja) i omjer obrta zaliha:

$$\text{Omjer obrta poslovne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječna poslovna imovina}}$$

$$\text{Omjer obrta fiksne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječna fiksna imovina}}$$

$$\text{Omjer obrta kapitala} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječni vlasnički kapital}}$$

$$\text{Omjer obrta obrtne imovine} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječna obrtna imovina}}$$

$$\text{Omjer obrta zaliha} = \frac{\text{Prihodi od prodaje}}{\text{Prosječne zalihe + AVR}}$$

$$\text{Omjer obrta potraživanja od kupaca} = \frac{\text{Prihodi od prodaje - eksterno}}{\text{Prosječna potraživanja od kupaca}}$$

$$\text{Omjer obrta potraživanja od dobavljača} = \frac{\text{Ukupne nabavke}}{\text{Prosječne obaveze prema dobavljačima}}$$

4. Omjer profitabilnosti

Omjer profitabilnosti pokazuje sposobnost zarađivanja poduzeća i ključni je omjer u procjeni financijskog uspjeha.

Ovdje spadaju:

$$\text{Omjer bruto poslovnog dobitka} = \frac{\text{Bruto poslovni dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{Omjer neto poslovnog dobitka} = \frac{\text{Neto poslovni dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{Omjer neto profitne marže} = \frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{Omjer bruto profitne marže} = \frac{\text{Neto dob} + \text{Trošk kam} * (1 - \text{Stopa poreza})}{\text{Prihodi od prodaje}}$$

$$\text{ROA} = \frac{\text{Neto dob} + \text{Trošk kam} * (1 - \text{Stopa poreza})}{\text{Prosječna imovina}}$$

$$\text{ROE} = \frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Prosječni neto vlasnički kapital}}$$

Bonitetna ocjena se ne izračunava za sljedeće sektore:

- Javne monetarno-financijske institucije
- Domaće privatne monetarno-financijske institucije
- Monetarno-financijske institucije pod tuđim nadzorom
- Javna osiguravajuća društva i mirovinski fondovi
- Domaća privatna osiguravajuća društva i mirovinski fondovi
- Osiguravajuća društva i mirovinski fondovi pod tuđim nadzorom
- Cjelokupan sektor financijskih i osiguravajućih djelatnosti
- Samozaposleni – poslodavci
- Novonastale kompanije